

Ongemak(kelijk) bij eenvoudige antwoorden?

Fransiscus van Assisi (1181-1226) werd in zijn tijd bijzonder getroffen door het leed van de melaatsen die volledig uit de samenleving werden verstoten. Ontevreden over de leegheid van zijn leven bekeerde hij zich tot een leven van armoede, gebed en dienstbaarheid aan de armen. Tegen die achtergrond sprak hij zijn bekende (Engelstalige) zegen uit: dat God ons mag zegenen met rusteloos ongemak, heilige woede, de gave van tranen om te huilen voor hen die lijden, en dwaasheid... Een bijzondere zegen, en nog bijzonder actueel als we kijken naar deze wereld en haar problemen. Zijn wij bereid deze zegen te ontvangen?

Solidariteit

Zo'n 30 jaar geleden wist nog bijna niemand van het bestaan van hiv. Nu leven zo'n 33 miljoen mensen met het virus. Hoewel we nu meer

'Although AIDS is no longer a new syndrome, global solidarity in the AIDS response will remain a necessity'-
Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

weten van hiv en aids, blijft het wereldwijd een gezondheidsprioriteit. Er is veel vooruitgang geboekt op het terrein van preventie van hiv infecties en de reductie van het aantal mensen dat overlijdt als gevolg van aids. Het aantal mensen dat met hiv leeft, neemt echter nog steeds toe. Aids gerelateerde ziekten blijven op wereldschaal één van de belangrijkste doodsoorzaken. Een wereldwijd probleem vraagt om een wereldwijde oplossing. Want niet alle landen zijn in staat op nationaal niveau de problematiek het hoofd te bieden.

Rol Nederland

Bestrijding van hiv en aids staat hoog op de agenda van minister Koenders. Nederland is een belangrijke speler, niet alleen vanwege de financiële bijdragen, maar ook in de internationale beleidsbeïnvloeding. In 2010 zal Nederland het voorzitterschap opnemen van UNAIDS op zich nemen, de VN organisatie die zich inzet voor bestrijding van hiv en aids. Wel is er in 2010 substantieel minder budget voor ontwikkelingssamenwerking dan vorig jaar. Het gaat totaal om 15% minder budget, 600 mln. euro. Voor activiteiten op het gebied van hiv en aids betreft het ruim 100 miljoen. Geschat wordt dat als gevolg daarvan 100.000 mensen geen toegang meer zullen hebben tot de noodzakelijke medicijnen. Dit treft mensenlevens. Dit treft onze naaste.

Rol van kerken en christelijke organisaties in het buitenland...

Wat kunnen wij als christenen doen? Het is algemeen erkend, ook door de Nederlandse overheid, dat religie een belangrijke rol speelt in de levens van veel mensen. Als het gaat om het beïnvloeden van gedrag en houding en in het verlenen van zorg en steun. Dit is duidelijk te zien in een context van aids.

De negatieve rol en houding van veel kerken als het gaat om stigma is bekend. Toch zien we hierin grote veranderingen. Kerken blijken ook juist een positieve rol te spelen. De christelijke kerken vormen in ontwikkelingslanden een bestaand en duurzaam netwerk met uitzonderlijke reikwijdte en gezag in lokale gemeenschappen. Werken met kerken geeft zo een kans om duizenden vrijwilligers te mobiliseren en aidsactiviteiten uit te breiden. Lokale kerken beschikken over mogelijkheden om op een effectieve manier informatie te verspreiden, houdingen en waarden te beïnvloeden, stigma en discriminatie tegen te gaan, zich uit te spreken voor en met kwetsbare groepen en om gemarginaliseerde groepen zoals mensen met een handicap te bereiken. Om dit potentieel te benutten, moet je wel weten hoe je de kerk en haar leiders moet bereiken.

Prismaleden werken met vele christelijke organisaties en kerken in Afrika, Azië en Latijns Amerika. Deze organisaties spreken de taal van hun doelgroep. Vele kerken verstaan hun roeping zorg te dragen. Kerken en organisaties worden ondersteund in de realisering van hun roeping, of uitgedaagd om dat te doen. Veel christelijke organisaties hebben het

bereiken van kwetsbare groepen en een verandering van de lokale gemeenschappen door de boodschap van het evangelie in hun visie en missie opgenomen. Dit betreft een verandering zowel op geestelijk als wel op economisch en sociaal vlak. Daarnaast zijn er vele programma's om juist kerkleiders te bereiken. Een voorbeeld is het Channels of Hope programma, dat zich specifiek richt op training van christelijke leiders, en waar duidelijke veranderingen zichtbaar zijn in de houding en de praktijk van de deelnemers en hun kerken en omgeving.

... en in Nederland!

Onze Nederlandse overheid heeft een voortrekkersrol. Als zij de rol van religie en het potentieel van christelijke organisaties en kerken erkent, wat we mogen opmaken uit het beleidsstuk van minister Koenders, dan willen we dit ook terugzien in de samenwerkingsvormen. In het overzicht van organisaties die door de overheid worden ondersteund, blijkt echter nauwelijks samenwerking. Jammer, want het werken met kerken blijkt ook nog eens kosteneffectief omdat er veel met vrijwilligers en met lokale oplossingen wordt gewerkt.

Ook Nederlandse kerken zijn vaak onderdeel van netwerken van kerken, en kunnen een taak vervullen. We denken dan in de eerste plaats aan de vele initiatieven die via grotere en kleinere zendings- en ontwikkelingsorganisaties worden ontplooid en ondersteund. Gebed, steun en giften blijven hier nodig. Veel bewustwording is reeds op gang gekomen als het gaat om aids, waardoor er meer begrip en betrokkenheid is ontstaan, en vooroordelen zijn weggenomen ten aanzien van mensen die leven met hiv.

Laten we niet vergeten dat hiv ook Nederland niet voorbijgaat. Ook in Nederland zijn er ongeveer 18.000 mensen die leven met hiv¹. Al is de situatie hier duidelijk anders en bevinden deze mensen zich met name in hoge risicogroepen, toch is het goed ons af te vragen hoe onze houding zou zijn als iemand uit deze groep bij ons in de kerk zou zitten. Zouden zij zich bij ons thuis voelen? Creëren wij een omgeving waar iedereen, inclusief mensen die leven met hiv of hun familieleden, zich welkom en gewaardeerd voelen?

Niet onmogelijk

Soms lijkt zo'n wereldwijde problematiek ver van ons bed en veel te groot om aan te beginnen. Maar ook hier geldt dat veel handen licht werk maken. Laat niemand ons dan bekritisieren dat we bezig zijn aan onbegonnen werk maar laten we ons ongemakkelijk voelen bij die makkelijke antwoorden. Of, zoals Franciscus van Assisi aan het einde van die oude zegen uitsprak, 'dat God u mag zegenen met voldoende dwaasheid te geloven dat we een verschil kunnen maken zodat we kunnen doen waarvan anderen beweren dat het onmogelijk is'.

De auteurs Darija Kupers-Oving (beleidsmedewerker hiv en aids) en Anke van Well (programmacoördinator gezondheidszorg) zijn werkzaam bij Prisma, een vereniging van christelijke organisaties in ontwikkelingssamenwerking

¹ UNAIDS, <http://www.unaids.org/en/CountryResponses/Countries/netherlands.asp>